

Saksnr. 23/3316

30.06.2023

Høringsnotat - Kontraktsunntak i grunnrenteskatten knyttet til industrikraftkontrakter

Innhold

1	Innledning og bakgrunn	2
2	Gjeldende rett	3
3	Departementets vurderinger og forslag	5
4	Økonomiske og administrative konsekvenser.....	6
4.1	Økonomiske og administrative konsekvenser	6
4.2	Ikrafttredelse.....	7

1 INNLEDNING OG BAKGRUNN

Eiere av vannkraftverk i Norge over en viss størrelse skal svare grunnrenteskatt til staten. Grunnrenteskatten beregnes ved å ta utgangspunkt i en normert markedsverdi av det enkelte kraftverks produksjon i inntektsåret, fratrukket driftsutgifter, konsesjonsavgift, en særlig beregnet og grunnrenterelatert selskapsskatt samt eiendomsskatt. Hovedregelen er at kraften verdsettes til spotmarkedspris fastsatt i kraftmarkedet, som legges til grunn ved beregningen av bruttoinntekten i grunnrenteskatten. Fra denne hovedregelen er det noen unntak, der kraften verdsettes til kontraktspris. Dette gjelder blant annet kraft som er solgt gjennom langsiktige kontrakter med vilkår om bestemte former for industriell bruk av kraften.

I kontraktsunntaket for kraftintensiv industri stilles det krav om at avtalen må ha en varighet på minimum sju år. Kontraktsunntaket for standard fastprisavtaler åpner for kortere avtaleperiode, på henholdsvis tre, fem og sju år. Dette innebærer at sluttbrukere som inngår avtaler som omfattes av det gjeldende kontraktsunntaket for industrikraftkontrakter må binde seg for en lengre periode enn sluttbrukere som inngår avtaler som omfattes av kontraktsunntaket for standard fastprisavtaler, innført med virkning fra 1. januar 2023.

Som en del av arbeidet med å legge til rette for bedre fastprisavtaler og økt forutsigbarhet for næringslivet, varslet regjeringen i pressemelding 15. februar 2023 at

regjeringen ville starte et arbeid med å endre kontraktsunntaket for kraftintensiv industri, slik at det også gjelder avtaler med varighet på tre år eller mer.¹ På den bakgrunn foreslås det å redusere minimum avtaleperiode fra sju til tre år.

2 GJELDENE RETT

Eiere av vannkraftverk ilegges ordinær selskapsskatt, grunnrenteskatt, naturressursskatt, eiendomsskatt, konsesjonsavgift og må avgi konsesjonskraft. Eiere av kraftverk i Norge over en viss størrelse skal svare grunnrenteskatt til staten på grunnlag av en grunnrenteinntekt beregnet ved det enkelte kraftverk etter reglene i skatteloven § 18-3. Reglene om grunnrenteskatt gjelder for kraftverk med generatorer som i inntektsåret har en samlet påstemplet merkeytelse på minst 10 000 kVA, jf. skatteloven § 18-3 tiende ledd.

Grunnrenteskatt beregnes ved å ta utgangspunkt i en normert markedsverdi av det enkelte kraftverks produksjon i inntektsåret, fratrukket driftsutgifter, investeringskostnader, konsesjonsavgift, en særlig beregnet og grunnrenterelatert selskapsskatt samt eiendomsskatt. Den formelle grunnrenteskattesatsen er 57,7 pst., mens den effektive satsen (når en tar hensyn til at grunnrenterelatert selskapsskatt er fradragsberettiget) er 45 pst.

Skatteloven § 18-3 annet ledd gir reglene for inntektssiden i beregningsgrunnlaget for grunnrenteskatt. Hovedregelen er at kraften verdsettes til spotmarkedspris fastsatt i kraftmarkedet på kraftbørsen. Utgangspunktet for inntektssiden er årlige brutto salgsinntekter. Inntektene settes til summen av årets spotmarkedspriser per time multiplisert med faktisk produksjon ved kraftverket i de tilhørende tidsavsnittene.

Fra hovedregelen for beregning av grunnlaget for grunnrenteskatt er det gjort noen unntak:

¹ <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/tiltak-for-bedre-fastprisavtaler-pa-strom/id2963351/>

- Konesjonskraft verdsettes til konesjonskraftprisen, jf. skatteloven § 18-3 andre ledd bokstav a nr. 1.
- Langsiktige kontrakter inngått før 1996 verdsettes til kontraktsprisen, jf. skatteloven § 18-3 andre ledd bokstav a nr. 2.
- Langsiktige kontrakter inngått fra og med 1996 med vilkår om bestemte former for industriell bruk av kraften verdsettes til kontraktsprisen, jf. skatteloven § 18-3 andre ledd bokstav a nr. 2.
- Kraft som forbrukes i den skattepliktiges produksjonsvirksomhet, verdsettes til det volumveide gjennomsnittet av prisen på kraft levert i henhold til den skattepliktiges egne langsiktige kjøpskontrakter med uavhengig part, jf. skatteloven § 18-3 annet ledd bokstav a nr. 3.
- Kraft som leveres til en strømleverandør i henhold til langsiktig fastpriskontrakt, og som leveres videre i henhold til standard fastprisavtaler i sluttbrukermarkedet, jf. skatteloven § 18-3 annet ledd bokstav a nr. 4.

I Forskrift til utfylling og gjennomføring mv. av skatteloven av 26. mars 1999 nr. 14 (FSFIN) er det gitt utfyllende bestemmelser om disse unntakene. Sentralt for «industrikraftunntaket» i tredje strekpunkt er § 18-3-4, som begrenser industriell virksomhet som omfattes av unntaksregelen til virksomhet som oppfyller vilkårene for registrering i Statistisk sentralbyrås industristatistikk i NACE-kode 20, 21, 24 eller 27, slik disse var avgrenset pr. 1. januar 1997.

20	Produksjon av kjemikalier og kjemiske produkter
21	Produksjon av farmasøytiske råvarer og preparater
24	Produksjon av metaller
27	Produksjon av elektrisk utstyr

I § 18-3-10, § 18-3-11, § 18-3-13 første ledd a og § 18-3-14 gis det nærmere regler for avtalevilkår for at kraftleveransen skal verdsettes til kontraktspris. Etter § 18-3-10 må kontrakter omfatte en samlet krafleveranse på minst 150 GWh i løpet av kontraktperioden.

Unntaket utgjorde en del av overgangsordningen ved innføring av grunnrenteskatt for vannkraft i 1997, og bakgrunnen fremgår av Innst. O. nr. 62 (1995-1996). Det ble vist til

at vannkraft er en sentral innsatsfaktor for viktige deler av norsk industri, samt industriens behov for stabile og rimelige leveranser av kraft. For kraftverkenes del ble det vist til at spotpris også for inntekter fra slike langsiktige kontrakter kunne innebære risiko og skattebelastning. Et annet hensyn var å sikre norsk industris konkurransedyktighet. Disse hensynene gjorde seg først og fremst gjeldende for langsiktige kontrakter, og det ble derfor satt minimums varighet på sju år.

3 DEPARTEMENTETS VURDERINGER OG FORSLAG

Russlands aggressive angrep på Ukraina og stopp i gasstilførselen for å ramme europeiske forbrukere har påvirket strømprisene i hele Europa. Sammen med tørke i Europa og problemer med franske kjernekraftverk bidro dette til at norske strømpriser var ekstraordinært høye i 2022. At strømprisene i Sør-Norge (NO1, NO2 og NO5) var vedvarende høyere enn i Midt-Norge (NO3) og Nord-Norge (NO4) i 2022, skyldtes en sterkere tilknytning til det europeiske kraftmarkedet i sørlige deler av landet, samt tilsigsutvikling og interne nettbegrensninger i Norge og Norden. Selv om strømprisene nå har falt, er de gjennomgående høyere enn det vi har vært vant til.

Regjeringen ønsker å gi trygghet for norske strømkunder. En viktig del av dette arbeidet har vært å legge til rette for gode fastprisavtaler, som kan gi økt forutsigbarhet for norske bedrifter. Det ble derfor innført et nytt midlertidig kontraktsunntak i grunnrenteskatten for standardiserte fastprisavtaler, som trådte i kraft fra og med inntektsåret 2023.

Kontraktsunntaket for standardiserte fastprisavtaler gjelder avtaleperioder på tre, fem og sju år. Ved innføringen bemerket departementet at muligheter til å velge mellom ulike typer unntak fra hovedregelen om spotmarkedspris, kan gi tilpasningsmuligheter og utfordringer med kontroll. Dette innebærer at bedrifter som kvalifiserer for kontraktsunntaket for kraftintensiv industri ikke kan inngå fastprisavtaler under unntaket for standard fastprisavtaler. Enkelte har påpekt at det gir mindre fleksibilitet for kraftintensiv industri enn andre bedrifter, fordi det stilles krav om lengre avtaleperioder.

For å gi økt fleksibilitet for kraftintensiv industri foreslås det å endre kontraktsunntaket for disse, slik at minimum avtaleperiode reduseres fra sju til tre år. For å unngå uheldige skattemotiverte tilpasninger kan ikke endringen av kontraktsunntaket for industrikraftavtaler med løpetid ned mot tre år gjelde for allerede inngåtte avtaler.

Endringsforslaget forutsetter enkelte justeringer i Finansdepartementets samleforskrift til skatteloven (Forskrift 19. november 1999 nr. 1158 til utfylling og gjennomføring mv. av skatteloven av 26. mars 1999 nr. 14.)

Det vises til forslag til endring i skatteloven § 18-3 annet ledd bokstav a nr. 2.

4 ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER

4.1 Økonomiske og administrative konsekvenser

Det er en sterk sammenheng mellom løpende kraftpriser og statens inntekter fra grunnrenteskatten, fordi mesteparten av kraftproduksjonen verdsettes til spotmarkedspriser. Dersom endringen fører til at større kraftvolum omsettes gjennom industrikraftkontrakter, vil det innebære at grunnrenteskatten i større grad tar utgangspunkt i faktisk oppnådde priser, og i mindre grad reflekterer den løpende, potensielle grunnrenten. Endringen kan også redusere avtaleperioden i fremtidige avtaler.

Hvis markedsaktørene forventer at kraftprisene skal falle over tid, vil prisene på fastprisavtaler ligge under spotmarkedsprisen. Dersom omfanget av industrikraftkontrakter øker, vil statens inntekter fra grunnrenteskatt bli skjøvet ut i tid og gi et provenytab i begynnelsen av perioden, men høyere inntekter mot slutten av perioden. Dersom fremtidsprisene ligger over spotmarkedsprisen, vil situasjonen være motsatt. Forutsatt at fastprisavtalene prises markedsmessig, vil man forvente at provenyet blir uendret over tid, eller litt økt hvis kraftprodusentene krever en «forsikringspremie» for fastpris sammenlignet med forventede fremtidige spotpriser. Dette forutsetter at aktørene ikke tilpasser seg slik at provenyet fra grunnrenteskatten

over tid blir lavere. Dette er nærmere beskrevet i høringsnotat fra Finansdepartementet av 30. juni 2022 om kontraktsunntak i grunnrenteskatten knyttet til fastprisavtaler for strøm².

En viktig grunn for å basere grunnrenteskatten på spotmarkedspriser er at det begrenser skattyters motiver til å foreta disposisjoner ut fra skattemessige hensyn. Ved unntak fra hovedregelen om spotmarkedspris må det stilles særskilte krav til fastpriskontraktene. Selv om en rammer inn en endring i grunnrenteskatten slik at den i minst mulig grad åpner for skattemessige tilpasninger, vil det være krevende å unngå uønskede tilpasninger fullt ut. Det kan også være uforutsette tilpasningsmuligheter. Siden det her er snakk om en mindre justering, antar departementet at muligheten for uønskede tilpasninger som følge av endringen er begrenset. Endringen antas på den bakgrunn ikke å få store økonomiske eller administrative konsekvenser.

4.2 Ikrafttredelse

Innføringen av et kontraktsunntak for industrikraftavtaler med løpetid ned mot tre år bør ikke gjelde for allerede inngåtte avtaler.

Endringen forutsetter lovendring og dermed stortingsbehandling. Det bør også gis noe tid til å gjennomføre endringen hos Skatteetaten, systemleverandører mv. Det foreslås derfor at endringen skal få virkning for avtaler som inngås fra og med inntektsåret 2024. Endringen skal ikke få virkning for allerede inngåtte avtaler per 31. desember 2023.

² <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing-om-kontraktsunntak-i-grunnrenteskatten-knyttet-til-fastprisavtaler-for-strom/id2921766/?expand=horingsnotater>

Forslag til lov om endring i skatteloven av 26. mars 1999 nr. 14

I

I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven) gjøres følgende endringer:

Skatteloven § 18-3 annet ledd bokstav a nr. 2 skal lyde:

«Kraft som leveres i henhold til langsiktig kjøpekontrakt eller leieavtale inngått før 1. januar 1996 med uavhengig kjøper eller leietaker og med varighet på *tre* år eller mer, verdsettes til kontraktsprisen. Dette gjelder tilsvarende for kraft levert i henhold til tilsvarende fremtidige kontrakter på vilkår fastsatt av Stortinget, leieavtaler og andre kontrakter som nevnt i samsvar med avgrensninger og retningslinjer fastsatt av departementet i forskrift.»

II

Endringen under I trer i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2024. Endringen får ikke virkning for allerede inngåtte avtaler per 31. desember 2023.

Forslag til forskrift om endringer i forskrift 19. november 1999 nr. 1159 til utfylling og gjennomføring mv. av skatteloven av 26. mars 1999 nr. 14

I

§ 18-3-10. Nye langsiktige kontrakter med uavhengig kjøper

(1) Kraft levert i henhold til kontrakter som er inngått etter 1. januar 1996 på stortingsbestemte vilkår med varighet på *tre* år eller mer, verdsettes til kontraktsprisen.

(2) Kraft levert i henhold til andre kontrakter som er inngått etter 1. januar 1996 med uavhengig kjøper, verdsettes til kontraktsprisen dersom kontrakten har en varighet på minst *tre* år og omfatter en samlet kraftleveranse på minst 150 GWh i løpet av kontraktperioden og kraften forbrukes i kjøpers produksjonsvirksomhet. Det er ikke til hinder for verdsettelse til kontraktspris at kjøperen har organisert kraftkjøpsvirksomheten og produksjonsvirksomheten i selskaper som er adskilte skattesubjekter.

II

Endringen under I trer i kraft straks med virkning fra og med inntektsåret 2024.

Endringen får ikke virkning for allerede inngåtte avtaler per 31. desember 2023.